

เอกสารทางวิชาการเรื่อง

“การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างปลอดภัย”

คณะสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ได้แก่ สารกำจัดแมลง สารกำจัดวัชพืช สารกำจัดเชื้อรา สารกำจัดหนูหรือสัตว์
 แทะอื่นๆ สารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีความเป็นพิษแบ่งออกได้เป็น 5 ระดับ ซึ่งเกษตรกรควรสอบถามขอ
 คำแนะนำจากศูนย์บริการสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
 ใกล้บ้าน ระดับความเป็นพิษมีดังนี้

- 1) ระดับหนึ่งเอ คือสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีความเป็นพิษร้ายแรงยิ่ง
- 2) ระดับหนึ่งบี คือสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีความเป็นพิษร้ายแรง
- 3) ระดับสอง คือสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีความเป็นพิษปานกลาง
- 4) ระดับสาม คือสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีความเป็นพิษเล็กน้อย
- 5) ระดับสี่ คือสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีความเป็นพิษน้อยมาก

เรื่องสำคัญ

- 1) ต้องรักษามลaketที่ติดกับภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้อยู่ในสภาพเดิม มองเห็นได้ง่าย
สามารถหยิบอ่านได้ทันที
- 2) อ่านฉลาก วิธีการใช้อย่างละเอียดถี่ถ้วน รอบคอบ
- 3) ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุไว้ในฉลากอย่างเคร่งครัด
เพื่อความปลอดภัยด้านสุขภาพของตัวเอง
- 4) เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน เช่น ขณะเกษตรกรฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชแล้วหมดสติ
ข้อมูลในฉลากอาจช่วยให้แพทย์รักษาท่านหรือญาติพี่น้องได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

ตัวอย่างฉลากตามระบบ GHS

	1	----- ●●● X X X
	2	 พิษร้ายแรงต่อ การกัดกร่อน ติดไฟรุนแรง
	3	อันตราย
	4	อันตรายสูง อันตรายต่อดวงตา เป็นของเหลวและไอ มีความไวไฟสูง
	5	หลีกเลี่ยงการสัมผัสที่ผิวหนังและดวงตา ห้ามวางไว้ใกล้แหล่ง กำเนิดประกายไฟ ไวไฟ การปฐมพยาบาล กรณีสัมผัสผิวหนังให้ถอดเสื้อผ้าที่ปนเปื้อน ออกมาด้วยตนเองทันที หากรู้สึกหายใจลำบากรีบไปพบ แพทย์ หากเข้าตาต้องล้างด้วยน้ำที่เย็นอย่างน้อย 15 นาที แล้ว นำไปพบแพทย์
	6	ชื่อบริษัท โทรศัพท์

คำอธิบาย

- 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมี เขียนชื่อทางเคมี ชื่อผลิตภัณฑ์
- 2 รูปสัญลักษณ์ แสดงประเภทของอันตราย
- 3 คำสัญญาณ เขียนอย่างชัดเจน โดยใช้คำว่า "อันตราย" หรือ "ระวัง" ตาม
ระดับความเป็นอันตราย โดยคำว่า "อันตราย" ใช้ในกรณีที่ระดับของความเป็น
อันตรายสูงกว่าเมื่อเทียบกับ "ระวัง"
- 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นอันตราย อธิบายถึงลักษณะความเป็นอันตรายของ
ผลิตภัณฑ์
- 5 ข้อควรระวัง เขียนเกี่ยวกับวิธีการป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการใช้ผิด
การปฐมพยาบาล วิธีการกำจัด เป็นต้น
- 6 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ผลิต หรือผู้จัดจำหน่าย เขียนชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทร ของผู้ผลิต
หรือผู้จัดจำหน่าย

พิษจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเข้าสู่ร่างกายโดย

- ก) ทางปาก เช่นการดูดหรือเป่าหัวฉีดพ่น การดื่มน้ำหรือรับประทานอาหารที่ปนเปื้อนสารเคมีโดยไม่ตั้งใจ
- ข) ทางการหายใจ ฝุ่นที่มีขนาดเล็กเข้าสู่ทางเดินหายใจได้มากกว่าฝุ่นที่มีขนาดใหญ่ เกษตรกรควรสวมหน้ากากที่สามารถป้องกันสารเคมี หากทำงานในบริเวณที่มีการฉีดพ่นสารเคมี
- ค) ทางผิวหนัง โดยสารเคมีซึมเข้าทางผิวหนังในขณะที่ผสมสาร ขณะฉีดพ่นและขณะล้างอุปกรณ์ ละอองสารเคมีจะสัมผัสผิวหนังและซึมเข้าร่างกาย

เหตุการณ์ที่เกษตรกรอาจได้รับอันตรายจากสารเคมี

- 1) ในขณะที่เตรียมผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
- 2) ในขณะที่กำลังฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
- 3) ในขณะที่ซื้อจากร้านขายแล้วมาจัดเก็บไว้ที่บ้าน
- 4) ในขณะที่ตรวจเช็คอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้กับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
- 5) ในขณะที่เข้าไปในแปลงเพาะปลูกภายหลังการฉีดพ่น
- 6) ในขณะที่กำลังทำความสะอาดสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่หกประอะเปื้อน
- 7) ในขณะที่นำภาชนะบรรจุสารเคมีไปทำลายทิ้ง

วิธีปฏิบัติตนก่อนการฉีดพ่นสารเคมี

- ก่อนจะใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ต้องอ่านฉลากที่ติดมากับภาชนะบรรจุสารเคมีนั้น ให้เข้าใจเกี่ยวกับวิธีใช้ ขนาด ปริมาณ วิธีป้องกันอันตรายและวิธีแก้พิษ
- ผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้ถูกต้องส่วนที่ระบุในฉลาก และควรเตรียมน้ำสะอาดไว้สำหรับชำระล้างร่างกายในกรณีที่สารเคมีกระเด็นเข้าตาหรือหกเปรอะเปื้อนร่างกาย
- ขณะทำการผสมสารเคมี ควรกันบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องออกนอกบริเวณ
- ขณะทำการผสมสารเคมี ไม่ควรใช้มือเปล่ากวน
- ต้องสวมเสื้อผ้าและอุปกรณ์ป้องกันเช่น ถุงมือ เสื้อแขนยาว กางเกงขายาว
- สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ควรบรรจุอยู่ในภาชนะที่บรรจุมาแต่เดิม ถ้าเปลี่ยนภาชนะใหม่ต้องปิดป้ายบอกให้ชัดเจน
- ห้ามกินอาหาร ดื่มน้ำหรือสูบบุหรี่ในขณะที่ผสมสารเคมี
- ถ้าสารเคมีหกคร่ำครวญต้องล้างด้วยสบู่และน้ำหลายๆทันที
- เมื่อผสมสารเคมีแล้ว ถ้าใช้ไม่หมด ต้องเก็บให้มีฉิดชิดห่างไกลจากเด็ก สัตว์เลี้ยงและไม่ให้ปนเปื้อนกับแหล่งน้ำหรืออาหาร
- ตรวจเช็คอุปกรณ์การฉีดพ่นให้อยู่ในสภาพดี ไม่ชำรุด ก่อนนำไปใช้ฉีดพ่น

การปฏิบัติตนขณะทำการฉีดพ่น

- ❖ สวมเสื้อผ้ามิดชิด เช่นกางเกงขายาว เสื้อแขนยาว สวมอุปกรณ์ป้องกันอันตราย เช่นหน้ากากที่มีไส้กรองอากาศ ถุงมือ หมวก
- ❖ ไม่รับประทานอาหาร ดื่มน้ำ สูบบุหรี่
- ❖ กันผู้ไม่เกี่ยวข้องออกให้พ้นบริเวณที่ฉีดพ่น
- ❖ ไม่ควรฉีดพ่นในขณะที่ลมแรง หรือฝนตก
และต้องยืนเหนือลมอยู่เสมอ
- ❖ ห้ามใช้อุปกรณ์ที่รั่วซึม
- ❖ ถ้าหัวฉีดอุดตัน ห้ามใช้ปากเป่าหัวฉีด

การปฏิบัติตนหลังทำการฉีดพ่น

- ✓ ถ้าเกษตรกรสัมผัสสารเคมีทางผิวหนัง ให้ทำการล้างชำระด้วยน้ำสะอาดนานๆอย่างน้อย 15 นาที รับประทานอาหาร น้ำ ฟอกสบู่ เปลี่ยนเสื้อผ้าที่สะอาดทันที
- ✓ แยกเสื้อผ้าที่ใช้พ่นสารเคมีออกซักต่างหากจากเสื้อผ้าอื่นๆ
- ✓ ชำระล้างอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ โดยแยกชำระล้างจากอุปกรณ์เครื่องมือปกติทันที
- ✓ ไม่เข้าไปในบริเวณที่มีการฉีดพ่นสารเคมีในระยะเวลาที่ไม่ปลอดภัย
- ✓ ไม่เก็บพืชผักมาขายหรือรับประทานก่อนเวลาที่กำหนดไว้ในฉลาก

****เรื่องสำคัญ****

- มิใช่แต่เพียงเกษตรกรเท่านั้นที่อาจได้รับอันตราย คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน หรือผู้อยู่ใกล้เคียงก็อาจได้รับอันตรายเช่นเดียวกัน
- เกษตรกรมีโอกาสได้รับสารเคมีตลอดเวลา
จากกระบวนการทำงาน การเตรียม การฉีดพ่น
การจัดเก็บและการทำลาย วิธีการป้องกันต้อง

หลีกเลี่ยงการสัมผัสกับสารเคมีโดยตรง

- เกษตรกรมีโอกาสได้รับสารเคมีเสมอแม้ว่าจะเลือกใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีระดับความเป็นพิษน้อยก็ตาม
- ควรหาวิธีป้องกัน หากพบว่ากำลังสัมผัสกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง
- การฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชบ่อยๆและใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชรวมๆกันหลายชนิด จะเป็นการเพิ่มอันตรายจากการได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมากยิ่งขึ้น

**สารพิษ
และเกษตรกรระวัง
พิษ สารเคมี**